

ولایت فقیه و عدالت کیفری

هادی ابراهیمی سرو علیا

www.ketab.ir

سرشناسه	ابراهیمی، سروعلیا، هادی، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدیدآور	ولایت فقیه و عدالت کیفری/هادی ابراهیمی سروعلیا: [رای] انجمن علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران.
مشخصات نشر	تهران، سرواندیشه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۱۷۸ ص.
شابک	978-600-984819-5 :
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا :
موضوع	کتابنامه :
موضوع	ولایت فقیه - جنبه‌های حقوقی :
موضوع	Wilayat al-faghi-*Legalaspects :
موضوع	ولی فقیه :
موضوع	Wilayat al-Faghih :
شناسه افزوده	انجمن علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران :
رده‌بندی کنگره	PB ۲۳۳/۸ :
رده‌بندی دیوبی	۲۹۷/۴۵ :
شماره کتابشناسی ملی	۷۳۱۱۱۹ :

انتشارات سرو اندیشه

www.ketab.ir

انجمن علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران

ولایت فقیه و عدالت کیفری

مؤلف : هادی ابراهیمی سروعلیا

ناشر : انتشارات سرو اندیشه

صفحه‌آرایی : کوروش سلطانزاده

چاپ اول : پاییز ۱۴۰۰ ، شمارگان : ۱۰۰۰

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۸۴۸۱-۹-۵

تلفن : ۰۹۳۹۲۰۹۵۲۲۵

این کتاب با همکاری انجمن علمی جامعه‌شناسی سیاسی ایران به انجام رسیده است.

داوری این اثر به‌عهده دکتر علی اکبر جعفری ندوشن استاد حقوق دانشگاه یزد بوده است.

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
مقدمه	۱۱
فصل اول :	۱۵
مفاهیم ، پیشینه و انواع ولایت	۱۵
مبحث اول: مفاهیم	۱۶
گفتار اول : قبل از انقلاب اسلامی	۳۳
گفتار دوم: بعد از انقلاب اسلامی	۳۹
مبحث سوم: انواع ولایت بر مبنای حدود اختیارات	۴۲
گفتار اول: ولایت مقیده	۴۲
گفتار دوم: ولایت مطلقه	۴۴
فصل دوم:	۵۱
حدود اختیار ولی فقیه و فقها در تقنین رسیدگی و اجرای مجازات ها	۵۱
مبحث اول: حدود اختیار در تقنین و تأسیس نهادهای کیفری	۵۲
گفتار اول: مصادیق تقنین و تأسیس نهادهای کیفری توسط ولی فقیه	۵۳
گفتار دوم: جواز تقنین کیفری توسط ولی فقیه	۶۱
گفتار سوم: مبنای تقنین کیفری توسط ولی فقیه	۶۶
مبحث دوم: حدود اختیار در امور قضایی و قضاوت	۷۴
گفتار اول: تعیین رئیس قوه قضاییه	۷۵
گفتار دوم: قضاوت و داوری	۷۶
گفتار دوم: نصب قضات	۸۰
مبحث سوم: حدود اختیار در اجرا	۸۲
گفتار اول: اجرای حدود و تعزیرات	۸۴
گفتار دوم: اجازه ی ولی امر در انجام قصاص	۹۳
گفتار سوم: اختیار ولی امر در عفو	۹۷
گفتار چهارم: اعمال ولایت خاص	۱۰۹

پیشگفتار

عرصه‌ی عدالت کیفری عرصه‌ای است که نیازمند وجود حاکمیت و قدرت می‌باشد و از این جهت که در تماس مستقیم با افراد جامعه و قرین عدالت است لازم است که افراد صالح حاکمیت و رهبری آن را بر عهده داشته باشند. حقوق کیفری اسلام نیز که بر گرفته از فقه و شرع است نمی‌پذیرد که هر فردی بتواند مسئولیت نهادهای این سیستم را بر عهده گیرد. از این رو در زمان حضور پیامبر اکرم (ص) و ائمه‌ی معصومین (ع) این وظایف و مسئولیتها از جمله تقنین و تشریع، قضا و داوری، اجرای احکام و نظارت بر حسن اجرای آن توسط شخص ایشان و در صورت لزوم به نیابت از طرف ایشان توسط اشخاص فقیه و عالم صورت می‌گرفت. اما در زمان عدم حضور معصوم (ع) که همان نیازها کماکان در حوزه‌ی عدالت کیفری وجود دارد چه کسی مسئول اجرای این وظایف و اختیارات است و تا چه میزان حق دخالت در این حوزه را دارد؟ فقیهان بنابر نصب عام از طرف ائمه معصومین (ع) این وظایف را در عصر غیبت بر عهده دارند که در زمان‌های مختلف با توجه به شرایط سیاسی و اجتماعی اعمال این وظایف و اختیارات گاه به صورت محدود و گاه به طور گسترده توسط ایشان انجام گرفته است. در نظام جمهوری اسلامی ایران که بر اساس اصل ولایت فقیه سازمان یافته است، ولی فقیه یا فقیه جامع الشرایط اداره و سرپرستی جامعه‌ی اسلامی را

۱۰ / ولایت فقیه و عدالت کیفری

به طور گسترده بر عهده دارد و به تبع ائمه ی معصومین (ع) مناصب و اختیارات پیامبر (ص) به جز مقام عصمت، نبوت و مقامات معنوی را در راستای اجرای قوانین شریعت در اختیار دارد. در عرصه ی عدالت کیفری نیز که موضع اجرای بخشی از احکام الهی است، ولی فقیه از اختیارات پیامبر و ائمه ی معصومین (ع) در جهت اجرای احکام اسلام در حوزه تقنین، رسیدگی و اجرا به طور مطلق برخوردار می باشد.